

ATATÜRKÇÜLÜKLE SOSYAL DEMOKRASİ HANGİ ALANLARDA KARŞIT?

6 Aralık 2023

Yıldırım Koç

Türkiye’de günümüzde kendisini Atatürkçü, Kemalist, ilerici ve hatta devrimci olarak nitelendiren birçok kişi, “sosyal demokrat” olduğunu sanıyor ve söylüyor. Halbuki bu sıfatlarla sosyal demokratlık birçok alanda birbirinin zıddıdır, karşıtıdır.

Sosyal demokrasinin nasıl 19. yüzyılın ikinci yarısında bir işçi örgütlenmesi politikası olarak doğduğunu, ardından 1891 yılında bilimsel sosyalizmi ve Marksizmi benimsediğini, daha sonra da önce emperyalizmin ve ardından da kapitalizmin savunucusu (“iyi polisi”) olduğunu daha önce yazdım.

Ayrıca, emperyalist ülkelerdeki sosyal demokrasi ile Türkiye gibi emperyalist sömürü sisteminin parçası olan ülkelerdeki sosyal demokrasi anlayış ve uygulamaları da birbirinden farklıdır. Emperyalist ülkelerde sosyal demokrasi bu ülkelerin işçi sınıflarının kısa vadeli çıkarlarıyla örtüşür ve onların çalışma ve yaşama koşullarında bir iyileştirme sağlar. Türkiye gibi ülkelerde ise sosyal demokrasinin işçi sınıfının kısa vadeli çıkarlarıyla örtüşmesi söz konusu değildir; tam tersine, bu çıkarlarla çelişir. Bizim gibi ülkelerde sosyal demokrasi, anti-emperyalist mücadeleyi ve Atatürkçülüğü (Kemalizm’i) köreltmeye ve çarpıtmaya çalışmanın bir aracıdır.

Atatürkçülük veya Kemalizm ile günümüz dünyasının sosyal demokrasisini temel bazı noktalarda çok özet biçimde karşılaştıralım. Bu ikisi arasında en ufak bir benzerlik yoktur; zıtlık ve karşıtlık söz konusudur.

Atatürkçülük milliyetçiliktir, “Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran Türkiye halkına Türk milleti denir” anlayışıyla farklı etnik köken, inanç, gelenek-göreneklerden gelen insanları çağdaş bir millet anlayışıyla bütünleştirmektedir.

Sosyal demokrasi ise Türkiye’de etnik kimliği ve inancı bir “ilericilik” ve “demokratlık” ölçütü olarak sunarak, Türkiye’nin milli birlik ve bütünlüğüne zarar vermekte, emperyalistlerin zayıf ulus devletler yaratma ve hatta bunları parçalama çabalarına alet olmaktadır. Halbuki emperyalist ülkelerdeki sosyal demokrasi milliyetçi ve hatta şovendir.

Atatürk döneminde Türkiye merkezi yönetimin güçlü olduğu ve güçlendirildiği bir devlet yapısına sahipti. Devletin görev ve yetkilerinin büyük bölümünün yerel yönetimlere devredilmesinin yaratacağı büyük bölücü etki biliniyor ve karşı çıkılıyordu.

Sosyal demokrasi ise devletin görev ve yetkilerinin büyük ölçüde yerel yönetimlere devredilmesinden yanadır. Bunun anlamı, bölücülüğe kapının açılmasıdır.

Gelirinin hemen hemen tümü emperyalist Alman devleti tarafından karşılanan Friedrich Ebert Vakfı’nın ve ABD emperyalizminin aracı Soros’un Açık Toplum Enstitüsü’nün sosyal demokrasi konusunda Türkiye’de yaptıkları çalışmalar da bu anlayış doğrultusundadır.

Atatürkçülük, sermayedar sınıfın ekonomik gücünü kullanarak devlete ve ülkede uygulanan politikalara hakim olma çabasına karşı çıktı. Mustafa Kemal Paşa’nın Lenin’e 4 Ocak 1922 tarihinde yazdığı mektupta şu ifadeler vardı: “Memleketimizi düşman işgalinden kurtardıktan sonra, niyetimiz, kamu yararı taşıyan büyük işletmeleri olabildiğince devlet eliyle yönetmek ve böylece, bir büyük kapitalistler sınıfının gelecekte memlekete hâkim olmasının önüne geçmektir.” (ATABE Atatürk’ün Bütün Eserleri, C.12, Kaynak Yayınları, İstanbul, s.211) Nitekim, Atatürk’ün hayatta olduğu dönemde Türkiye’deki sermayedar sınıfın Türkiye ekonomisini ve siyasetini belirleme veya yönlendirme çabası veya girişimi bile olmadı. Tam tersine, o dönemde yürürlükte olan mevzuat ve uygulamalarla, sermayedar sınıf devlet tarafından kontrol altında tutuldu.

Sosyal demokrasi ise, emperyalist sömürden elde edilen kaynakların bir bölümünün emperyalist ülke işçi sınıfına paylaşılmasını (refah devleti, sendikal haklar, vb.) savunarak, sermayedar sınıfın çıkarlarını, kapitalizmi ve emperyalizmi savunmaktadır. Emperyalist ülkelerin sosyal demokrat partilerinde anti-emperyalist bir söylem bile yoktur (bırakın, anti-emperyalist tavrı ve mücadeleyi).

Mustafa Kemal’in, 1904 yılında, daha 23 yaşında bir gençken yazdığı not şöyledir: “Evvvela Sosyalist olmalı. Maddeyi anlamalı!” (ATABE,C.1;15)

Mustafa Kemal Paşa, insanın insanı sömürmediği bir dünya özlemini birçok kez ifade etti.

Mustafa Kemal Paşa, Rusya Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Dışişleri Halk Komiseri Çiçerin'e yazdığı mektupta şunları söylüyordu (22 Ekim 1920): "Kesin olarak inanmaktayım ve bu inancımı yurttaşlarım da paylaşmaktadır ki, bir taraftan Batılı emekçiler, diğer taraftan köleleştirilen Asya ve Afrika halkları, bugün milletlerarası sermayenin, onları birbirine kırdırmak, köleleştirmek ve efendilerinin azami kârı için onları kullandığını anladıkları ve sömürge politikalarının bir cinayet olduğu bilinci dünya emekçi kitlelerinin kalbine yerleştiği gün burjuvazinin iktidarı son bulacaktır." (ATABE, C.10;64)

Mustafa Kemal Paşa, 1 Aralık 1921 günü Büyük Millet Meclisi'nde yaptığı konuşmada da tavrını çok güzel ifade etmektedir:

"Biz hayatını, bağımsızlığını kurtarmak için çalışan emek erbabıyız, zavallı halkız. Mahiyetimizi bilelim. Kurtulmak, yaşamak için çalışan ve çalışmaya mecbur olan bir halkız. Dolayısıyla her birimizin hakkı vardır. Salahiyeti vardır. Fakat çalışmak sayesinde biz hakkı kazanırız. Yoksa arkaüstü yatmak ve hayatını emek harcamadan geçirmek isteyen insanların bizim toplumumuz içinde yeri yoktur, hakkı yoktur. (...) O halde ifade ediniz efendiler; halkçılık, toplumsal nizamını emeğine, hukukuna dayandırmak isteyen toplumsal bir doktrindir. Efendiler, biz bu hakkımızı saklı bulundurmak, bağımsızlığımızı emin bulundurabilmek için heyeti umumiyemizce, heyeti milliyemizce bizi mahvetmek isteyen emperyalizme karşı ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı heyeti millieyce mücahedeyi uygun gören bir mesleği takip eden insanlarız. (...) Ne yapalım ki demokrasiye benzemiyormuş, sosyalizme benzemiyormuş, hiçbir şeye benzemiyormuş. Efendiler, biz benzememekle ve benzetmemekle iftihar etmeliyiz. Çünkü biz bize benziyoruz efendiler." (ATABE, C.12;121)

Atatürkçülük, bağımsızlıkçılık ve anti-emperyalizmdir. Atatürk, 27 Mart 1933 günü şunları söylüyordu: "Doğudan şimdi doğacak olan güneşe bakınız. Bugün günün ağardığını nasıl görüyorsam, uzaktan bütün Doğu milletlerinin de uyanışlarını öyle görüyorum. Bağımsızlık ve hürriyetine kavuşacak daha çok kardeş millet vardır. Onların yeniden doğuşları şüphesiz ki ilerlemeye ve refaha yönelik olarak vuku bulacaktır. Bu milletler bütün güçlüklerle ve bütün engellere rağmen manileri yenecekler ve kendilerini bekleyen geleceğe ulaşacaklardır. Sömürgecilik ve emperyalizmin yeryüzünden yok olacak ve yerlerine milletler arasında hiçbir renk, din ve ırk farkı gözetmeyen yeni bir ahenk ve işbirliği çağı geçecektir." (ATABE,C.26;144)

Sosyal demokrasi ise Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası gibi kuruluşların dayattığı politikaları onaylamakta ve desteklemektedir; emperyalizmin "iyi polisi"dir.

Atatürkçülük, yabancı sermayenin Türkiye ekonomisine hakim olmasına izin vermez; yabancı sermayeye, ancak ülke çıkarlarına uygun gördüğü koşullarda ve alanlarda izin verir ve onu sıkı bir biçimde denetler.

Sosyal demokrasi ise hem doğrudan yabancı sermaye yatırımlarına, hem de yabancı sermayenin hisse senedi ve tahvil yatırımlarına tümüyle açık bir ekonomik düzeni savunur; Türkiye'nin sorunlarının çözümünde yabancı sermayeye bel ve umut bağlar.

Atatürkçülük, Türkiye'nin iç pazarını yabancı mallara tümüyle açan ilişkilere karşı çıkar ve Türkiye'nin ekonomik gücünü koruyacak bir gümrük politikası izler.

Sosyal demokrasi ise Türkiye'nin Avrupa Birliği ile gümrük birliğine girmesini ve Türkiye'nin Avrupa sermayesinin mallarını gümrüksüz kabul etmesini onaylar.

Atatürk döneminde Türkiye'nin emperyalist ülkelerle askeri alanda ittifakı olmadı.

Sosyal demokrasi ise NATO'yu desteklemektedir.

Atatürkçülük devrimciliktir, "arasız devrimler"dir. Atatürk, CHP 4. Büyük Kurultay'ını Açış Söylevinde (9 Mayıs 1935) şunları söylemiştir: "Uçurum kenarında yıkık bir ülke. Türlü düşmanlarla kanlı boğuşmalar. Yıllarca süren savaş. Ondandı sonra, içeride ve dışarıda saygı ile tanılan yeni vatan, yeni sosyete, yeni devlet ve bunları başarmak için **arasız devrimler**. İşte, Türk genel devriminin bir kısa diyemi." (ATABE,C.27;205)

Mustafa Kemal Paşa, Sovyet Rusya temsilcileri M.Frunze ve İ.Abilov ile 25.12.1921 günü yaptığı görüşmede şunu vurguluyordu: *“İnsanın insan tarafından sömürülmesi sistemi ortadan kaldırılmalıdır.”* (ATABE,C.12;179,181)

Atatürkçülük “devletçilik”tir. Bu devletçilik, sermayedar sınıfı güçlendirmek için uygulanan bir politika değil, ülkenin siyasi bağımsızlığını pekiştirecek biçimde ekonomik bağımsızlığını güvence altına alacak ve bu amaçla da özel sektörü denetleyecek ve yönlendirecek, ekonominin en önemli sektörlerinin devletin elinde olmasını savunan bir devletçiliktir. Bu anlayış, Atatürk’ün kavradığı ve uyguladığı biçimiyle, “devlet sosyalizmi”dir.

Hem emperyalist ülkelerde, hem de Türkiye’deki sosyal demokrasi ise özelleştirmecidir; devletin ekonominin yönetimindeki gücünün en alt düzeye indirilmesini savunmakta ve uygulamaktadır.

Atatürkçülük özellikle eğitimde ve sağlıkta devletçidir; bu alanlardaki hizmetin devlet tarafından ve mümkün olduğunca parasız bir biçimde temin edilmesini savunur. Eğitim ve sağlıkta devletçilik, ülkede milli birliğin sağlanmasında önemli araçlardan biridir.

Sosyal demokrasi ise eğitimde de, sağlıkta da, “teşebbüs özgürlüğü” adı altında özelleştirmeyi, öğrencilerin ve hastaların birer müşteriye dönüştürülmesini savunur. Amaç, milli birliğin önlenmesidir.

Atatürkçülük laiklidir, insanların din adamlarının kulu olmaktan kurtarılmasıdır. Bu nedenle de Türkiye’de tarikat ve cemaat türü örgütlenmeler yasaklanmıştır.

Sosyal demokrasi ise insanı kullaştıran tarikat ve cemaatleri “sivil toplum örgütleri”, şeyhleri de “toplum önderleri” olarak kabul etmektedir.

Atatürkçülük çağdaşıktır; bilimin önderliğinde çağdaş uygarlık düzeyine erişme ve onu aşma çabasıdır.

Sosyal demokrasi ise “Batıcılık”tır, emperyalist ülkelere öykünmektir.

Atatürkçülük ile sosyal demokrasi bu kadar çok ve temel alanda birbirinin karşıtı politikalar benimsiyor ve savunuyorken, bazı kişilerin ve örgütlerin kendilerini hem Atatürkçü hem de sosyal demokrat olarak kabul etmeleri anlaşılır şey değildir.